1x1 a lakásrendeletekről

A címeknek szuggesztív erejük lehet. Fantasztikusak, izgalmasak, érdekesek, eredetiek ugyanúgy lehetnek, mint sablonosak, szürkék, érdektelenek. Új rovatunk fölé most olyan cím került, amelyben egy szürke szó: lakásrendelet — mindenfajta körítés nélkül is vonzza a szemet. Egyszerűen azért, mert mi is érdekelné manapság az embereket, ha nem az, hogy miként juthatnak ezután lakáshoz — otthonhoz —, mennyit kell majd fizetni érte, milyen kedvezményeket kaphatnak. S az egyszeregy ebben a környezetben nem is azt szemlélteti, hogy milyen egyszerű is lesz ez az egész, hanem azt, hogy olyan dolgokról lesz szó, amelyek most már úgy hozzátartoznak majd életünkhöz, mint műveltségünkhöz az egyszeregy.

Ebben a szóban: lakásrendelet, éppen úgy benne foglaltatik az embereknek a várakozása, izgalma, vitája, öröme, vagy közönye, mint az, hogy a 15 éves lakásfejlesztési terv 1961-től 1975-ig egymillió lakás megépítését tűzte ki célul, s hogy az előző tíz év 600 ezrével szemben most az öt év alatt 400 ezret kell felépíteni. Az egész társadalom érdeke, hogy ez sikerüljön, de csak akkor sikerülhet, ha a lakosság is hoz anyagi áldozatot, ha például a lakóházak fenntartásához nyújtott állami dotáció egy részét az újak építésére lehet felhasználni. Erre is gondolni kell, amikor a most megjelent jogszabályokat egyszeregyként ismereteink közé emeljük.

Lakáselosztás és lakásbérlet

Erről vitatkoztunk a legtöbbet az elmúlt évtizedben demokratizálódó igazságérzetünk rezdüléseire figyelve. Gyakran nem is indokolatlanul, hiszen a lakásbérletről szóló jogszabály egyes rendelkezéseit az idő már túlhaladta. 15 éve készült. Az új már a mai helyzetnek megfelelően szabályozza a lakáselosztást és -bérlést, a lakásügyi hatóságok tevékenységét, a bérbeadók és bérlők jogait, kötelességeit.

A tanácsok szerepe növekszik (a szegedi városi tanács a hatáskörébe utalt ügyekre külön rendeletet fog hozni). 1971. július 1. után minden átadásra kerülő lakást a tanácsok osztanak, kivéve azokat, amelyekre a tanácsi házkezelési szerveknek szüksége van — felújítás, ideiglenes átköltöztetés miatt —, valamint azokat, amelyeket most már a vállalatok, intézmények azért létesítenek, hogy saját dolgozóikat elhelyezzék. Ez utóbbiak az ún. vállalati bérlakások. Az állami tulajdonban levő szolgálati lakásokkal továbbra is a tanácsok rendelkeznek. A tanács viszont ezután nem utalhat be bérlőt a jövőben megürülő, nem állami tulajdonban levő lakásokba, amelyekkel tulajdonosuk rendelkezik.

Tanácsi bérlakást sem kaphat mindenki a jövőben. Az új jogszabály felhatalmazza a tanácsokat arra, hogy kizárhassák a jogosultak köréből azokat, akiknek magas a jövedelme, értékes ingatlanjuk van vagy jelentős vagyonuk, akkor is, ha egyébként lakásigényük megalapozott: szüleiknél laknak, egészségtelen helyen stb. Ezek a családok csak vásárlással juthatnak hozzá tanácsi lakáshoz. Így az igénylők jövedelmi, vagyoni és szociális helyzete a döntő. A kiutalásokra vonatkozó szabály azért is jelentős, mert megtiltja azt, hogy lakást társbérletbe adjanak, megkezdődhet azoknak a felszámolása.

Az igénylőket ezentúl nem kötik olyan merev meghatározások, hogy csak a családtagok számának megfelelő nagyságú lakást kérhetnek. A jövőben bizonyos keretek közt mozoghat a kérelem, a kéttagú család is igényelhet egy vagy két szobát, a négytagú kettőt vagy hármat, s a tanács dönti el, hogy jogos-e a nagyobbakat megadni, vagy csak a kisebb jár. Arról is intézkedik a jogszabály, hogy a bérlakások ne lehessenek túlzsúfoltak, ezért úgy korlátozza az albérlők befogadását, hogy minden személynek legalább 6 négyzetméter lakószobányi terület jusson.

Kétévenként a tanácsok kötelesek lakáselosztási, évenként pedig kiutalási tervet készíteni, ennek munkálataiba a lakásügyi hatóságnak be kell vonnia a tanácstagokból, az üzemek, intézmények stb. képviselőiből létrehozott társadalmi bizottságot. Az egy évre szóló lakáskiutalási jegyzékbe annyi igénylőt kell a rászorultak közül felvenni, ahányat ez idő alatt valószínűleg ki lehet elégíteni az igényét, majd a névjegyzéket a lakosság számára hozzáférhető helyen közszemlére kell bocsátani. Aki nem szerepel a jegyzékben, csak egészen kivételes esetben — életveszély, belvíz stb. — kaphat kiutalást.

A régi igényeket — jó lesz megjegyezni — április 30-ig meg kell újítani, mert különben érvényüket vesztik. Erre nemcsak azért lesz szükség, mert az új rendelet szerint bizonyos igénylők már nem jogosultak tanácsi bérlakásra, hanem azért is, mert vannak olyan kérvények, amelyek már tárgytalanná váltak. Azoknak, akik akár magas jövedelmük, akár vagyoni helyzetük miatt nem kaphatnak bérlakást, az értékesítendő lakásokat ajánlják, a jogosan megújított kérelmeket pedig eredeti benyújtásuk időpontjának figyelembevételével bírálják el.

Hogy ne legyen gond a beszéd

Ovodások a logopédusnál

Démoszthenész nem tartozott kezdetben a szépen beszélő görög polgárok közé: igencsak gyakran ismételgette a szótagokat. Mégis az ókor legtehetségesebb szónoka és politikusa vált belőle. Ismert legendás önterápiája: kavicsokat helyezett el nyelve alatt, hogy így tartsa kordában beszédét.

Amíg sistereg az „s"

„Csabikám, nézd mit rajzolok neked! Mi ez? Na, hogy sziszeg a kígyó? Mondjuk együtt: sz...sz...sz. Itt egy mozdony. Hogy fújja ki a gőzt a mozdony? Mondd most egyedül: s... s...s. A gőz meleg, tartsd csak a te »kéményed«, a szád elé a tenyered! Akkor jó, ha érzed a meleget".

Vekerdi Zsuzsanna logopédus Demoszthenésznél kíméletesebb, sőt kellemes gyógymódot alkalmaz a beszédhibák kijavítására a gyermek-ideggondozó intézetben. Ha a helytelen kiejtés szervi okokból ered, először ezeket orvosi beavatkozással megszüntetik. Ha a hangképző izmok, főleg az ajkak, a nyelv vagy a szájpadlás mozgató izmainak elégtelen működése, légzési zavarok okozzák a beszédhibát, akkor foglalkozik a gyerekkel a logopédus.

— Mikor a legeredményesebb a gyógyítás?

— Ha minél kisebb korban hozzák be a szülők a gyereket. Ezt többnyire tudják is. Óvó nénivel és szülőkkel, orvosokkal és később pedagógusokkal közösen munkálkodunk azon, hogy a már iskolás kisfiú vagy kislány ne küszködjön a kiejtéssel. Persze a pedagógusnak később is figyelnie kell a hangképzést, mert a régi hibák könnyen visszatérhetnek.

A szobában ülő Csaba négyéves. Annak ellenére, hogy csak harmadszor van itt, otthonosan mozog a játéktól zsúfolt rendelőben. Ha a rajzon látja a mozdonyt, máris szépen ereszti ki „a kis kéményen a gőz"-t, sisteregnek az „s" hangok. Arról még nem tehet, hogy összefüggő beszédben megfeledkezik „a kéményről", és ilyenkor bizony „szári" lesz a Sáriból. Ez a kedves, fehérköpenyes néni még tükröt is tesz elé az ügy érdekében és közben mesél: „Tudod Csabi, láttam egyszer, hogy egy kiscsirke kiszaladt a kerítés alól. Arra jött egy cica, s mikor meglátta, majdnem elkapta. Ha gyorsan nem szalad vissza, akkor bizony a cica karmai közé kerül. Nézd csak, ha a fogaid közül kibújik a nyelvecskéd, jön a cica!"

És Csabi — maga előtt a tükörrel — gyönyörűen mondja: „Sári, Sanyi, semmi, sok". És ragyog a szeme a sikertől. Anyukával is biztos készségesen gyakorolja majd a házi feladatot, a szóeleji és szóvégi „s" hangokat.

„Hess el sas..."

Erika már egy éve vendég az intézetben. Amikor elkezdett beszélni, senki nem értette meg a környezetében. Félénk kislány — az egész falu próbálta tanítani. Otthon makacs, nem akar beszélni. Ha mégis megszólal, és figyelmeztetik, megsértődik. Pedig sokat javult a kiejtése. Amikor anyukája otthon elmesélte, hogy Erika az intézetben milyen ügyesen ki tud mondani szavakat, a papa eleinte nem hitte el. Meg akart bizonyosodni róla, egyszer ő hozta el Erikát: nem hitt a fülének. Az otthoni legnagyobb gond most az, hogy túl érzékeny a kislány, és nem figyel mindig a helyes kiejtésre.

— Nem szabad egyelőre figyelmeztetni Erikát — mondja a logopédusnő. Majd ha teljesen beidegződtek a helyes képzési módok, csak akkor érdemes rászólni Erikára. Addig csak gyakoroltatni kell, türelmesen, szeretettel.

Erika verset mond együtt a nénivel: „Hess el sas, sastollas,...", „Zime-zum, zime zum, rece-fice bum, bum, bum". Ez volt otthon a házi feladat, egyelőre azonban van még javítanivaló.

Feloldani a szorongást

Lófarkas frizuráját libegtetve, mosolyogva szavalja a pajkos füstről szóló verset az óvodás Kati. A Gábort „Dábor"-nak mondja.

— Katika, hallottál már repülőgépet berregni? Brrrr.... Figyeld a számat és te is pergesd a nyelved!

Az „r" hangot magában, más hangok környezete nélkül már sikerült jól kiejtenie Katinak. Addig, míg a „kérek kenyeret" mondatban is peregni fog az „r", sok játékra és türelemre van szükség.

Újabb érdekességet talál Katinak a néni: a csaphoz vezeti, és gargarizálnia kell, mint a tévémacinak. Aztán megpróbálja víz nélkül, a néni ölébe fekve. Így már könnyű mondani: g, g, g.

Közben beesteledett. Az utolsó gyerek mögött is becsukódott az ajtó. Látom a logopédus arcán a kimerültséget, bár palástolni igyekszik. Fél tíz óta megállás nélkül mosolygott, játszott, rajzolt, beszélgetett: gyógyított. Az, hogy a belépő gyerekekben eloszlatja a félelmet, feloldja a szorongást, a gátlásokat, már fél siker és elengedhetetlen feltétele a gyógyulásnak.

Chikán Ágnes

Súlyos egyéniség

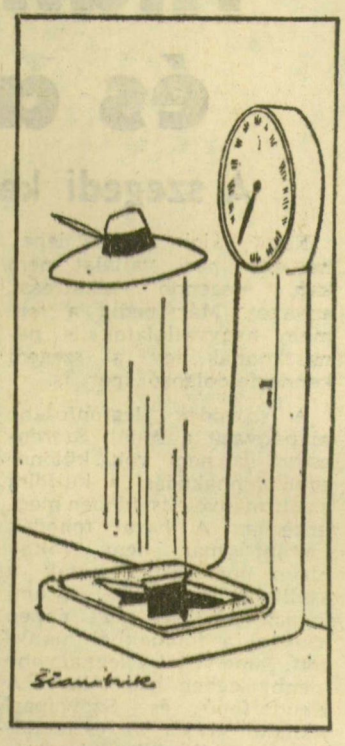

Opálerdő a hamu alatt

Időről időre szenzációs látványban lehet része annak a szerencsés turistának, akinek a füzérkomlósi kőfejtő előtt visz el az útja. A csaknem száz méterre meredeken felszökkenő bányafal fehéren csillogó felületén egy-egy robbantás után olykor különös ábrák jelennek meg. Mintha óriások rajzolták volna, téli tájat idéző ágas-bogas fák fekete kontúrja tűnik elő a fehérségből.

E különös jelenség nem optikai csalódás, mert valóban a természet grafikus műhelyében megörökített, illetve konzervált erdőt rejtett magába az itteni kőzet. Riolit tufát, az építő és a vegyipar e fontos alapanyagát fejtik ebben a bányában, s e kőzet eredetét tekintve nem más, mint vastagon leülepedett, összecementálódott vulkáni hamu.

A tanúfalként egymásra rakódott kőzetrétegek egy évmilliókkal ezelőtt lejátszódott természeti katasztrófa drámai emlékét őrzik, s szemünk elé tárják a tűzhányók boszorkánykonyhájának izgalmas technikáját. Az egykor talán órák, vagy napok alatt lehullott vulkáni hamu egy ligetes erdőt temetett maga alá. A sűrűn szitáló tűzhányók porának hőmérséklete is változó lehetett, mert helyenként teljesen elszenesedett, másutt pedig az ősfák eredeti színét megtartó törzsek, ágak bukkannak napfényre. Az évmilliókra tartós konzerváló munkát — a lávaömlés, hamuszórás csillapodásával — a mélyből feltörő meleg vizű források végezték el. A repedéseken felnyomuló víz kovasavval itatta át a hamuba zárt erdőt, s lényegében faopállá varázsolta a szerves eredetű ásványokat. A természetnek ez az évmilliós földtörténeti eseményeket érzékletesen láttató „múzeuma" sajnos egyre pusztul. Nem tudni mekkora kiterjedésű lehetett ez a hamuba zárt opálerdő, s egy szép napon az utolsó fa is megsemmisülhet. Míg nem késő, érdemes volna legalább egy reprezentatív darabját helyszíni bemutató helyként megmenteni az utókornak.

Ormos Gerő

KÖTYAGOSOK PARADICSOMA

KISREGÉNY

22.

Nagyon örült, hogy rájött erre és tovább figyelte Caint. Ostobaság lenne most fölfedni magamat — taktikázott —, sokkal fontosabb, hogy ellessem a módszerét. Mért törjem a fejemet olyan fogásokon, amelyeket más is kidolgozhat helyettem. Mert itt fogásokra van szükség, az már kétségtelen. Vak az a naplopó — morfondírozott magában egy szikla mögött lapulva, hogy Cain láthatóan semmit sem emelt ki a tengerből.

Aztán megszakadt a nyugodt gondolatmenete. A fiú fölegyenesedett, kicsit lomhán elindult a part felé. Befejezte — állapította meg a Miniszter logikusan, és még jobban a sziklához lapult.

Cain pedig kilépve a partra körülnézett, mintha tájékozódni akarna, aztán elindult a Miniszter rejtekhelyével ellenkező irányba.

Megunta — gondolta a férfi. — Hiába, a fiatalok azonnal megunnak mindent. Pedig a módszer, amit alkalmazott, feltétlenül jó! A kövek között, kövek alatt halat kell találni, s egyelőre az a legegyszerűbb módja a halfogásnak. Nagyon örült ennek, figyelte Caint, aki egyre jobban eltávolodott tőle, s jó másfél kilométeres kutyagolás után beért a sűrű erdőségbe. Várok még egy ideig, gondolta a Miniszter, aztán belemegyek a tengerbe, és megpróbálok Cain módszerével halat fogni.

Ő is hidegnek találta a vizet, óvatosan lépegetett a köves talajon, s egy kicsit viszolyogva nyúlt be a kövek alá, arra gondolt, nagyon kellemetlen lenne, ha valamilyen vízi ragadozó elkapná a kezét.

De nem kapta el semmi, halat se talált, Cain elrejtett kése azonban a negyedik tapogatózás után a kezébe akadt.

Annyira meglepődött ezen a fogáson, hogy alig merte a kést kiemelni a vízből. Előbb hosszú pengéjét fogta meg, aztán jobbra-balra csúsztatta az ujjai között, s amikor meggyőződött arról, mit fog a kezében, kiemelte a rendkívül értékes szerszámot.

— Oké! — mondta diadalmasan, és maga elé tartotta a csillogó, rozsdamentes kést. — Ezt kereste itt az álnok Cain! Megvan! Az én kezemben! Ez most itt a hatalom! Nem is jelkép, hanem valóságos fegyver!

Kifutott vele a partra, leült egy meleg sziklára, gyönyörködött a pengéjében, s elhatározta, hogy egyelőre senkivel — még Mauddal se közli, mit talált a tengerben.

Simplexos ügyében egész sor különböző bejelentés érkezett Stux felügyelőhöz. Az első a festő néhány ifjú tisztelője írta, meglehetősen tiszteletlen hangon, ami egyáltalán nem szokatlan a névtelen levélírók világszerte népes táborában.

„Te ökör! — kezdődött a levél. — Nem tudjuk, honnan veszed azt, hogy Pedro Simplexos anarchista. Főképpen azt, hogy szocialista összeköttetésekkel rendelkezik. Nagyon tévedsz! Ha vannak is ilyen kapcsolatai, vedd tudomásul, hogy azokat a CIA és az FBI megbízásából tartja fenn, és jó barátságban van a külügyminisztérium egyik nagykutyájával. Az is szemenszedett hülyeség, hogy Zso Bank erkölcsös személy, vedd tudomásul, hogy nekünk valamennyiünknek (27 fő) volt már vele dolgunk, csak arról van szó, hogy utálja ezt az egész barom kapitalizmust, és így tovább.

Neked azt ajánljuk, hogy fogd be a szádat és engedd el azt a szegény fiút! Ha nem, legközelebb már nem írunk, hanem ütünk. Te ökör!

A felvilágosultak és undorodók."

Ugyanebben az időben Zso Bankról az apa hozzájárulásával egy régi tartalmú, de új csomagolású, s azonos áru fogkrémet neveztek el. A J. Magazinban H. Grott és P. Hopkins fantasztikus képregény közlését kezdte el. Zso apja kilencszáz bála gyapjút adott el egy európai államnak.

Stux kihallgatása pedig így folytatódott.

— Foglalj helyet, Pedro, remélem, a reggeli lapokat megkaptad.

— Kösz, felügyelő.

— Van itt nálam egy bejelentés, édes fiam, amely szerint te személyesen ismered a külügyminiszter urat.

— Nem ismerem, felügyelő. Ez koholmány.

— Mikor jártál utoljára Dallasban, gyermekem.

— Gyerekkoromban.

— Oké. Hány éves voltál.

— Tizenkettő, tizenhárom.

— Látom, jó hangulatban vagy, most talán leszel szíves elmondani nekem, hol tartózkodik jelenleg Zso Bank.

— Sajnos, nem tudom.

— Na, látod, erre nem számítottam. De ha te ilyen zárkózott vagy, én szívesen közlöm veled, hogy nyomon vagyok.

— Oké! Ennek örülök.

— Zso Bank ebben a pillanatban egy dallasi farmon tartózkodik.

— Erre én se gondoltam.

— Bizony, fiam. Állítólag a cinkosaid kopaszra nyírták, és várják a pénzt.

— Csúnya lehet kopaszon.

Stux behúzott egyet a bal kezével.

— Elvezetsz a farmra!

— Nem tudom, hol van.

Behúzott egyet a jobb kezével.

— Még mindig nem tudod?

Akkor Simplexos, hogy a harmadik ütést megelőzze, így szólt.

— Véleményem szerint nem Texasban van.

— Hát!

— New Yorkban.

— Pontosaban, kisfiam!

— Felügyelő, ha pontos címet tudnék, magának már régen megmondtam volna.

— Lekötelez a bizalmad, Pedro, de azzal nem sokra megyek. Gondolhatod, ez mennyire kellemetlen nekem. Idenézz!

(Folytatjuk.)